

c/o Jaana Majatie
Höyttistenrannantie 23, 20960 TURKU

pj. Jaana Majatie 045 673 3939
siht. Jarkko Koskinen 0400 822 855

Ympäristötoimiala
PL 355
20101 Turku

Lausunto Satava-Kaksikerran osayleiskaavaluonnoksesta (osayleiskaavatunnus 10/2013)

Turun kaupunginhallitus pyytää Kaksikertaseuran lausuntoa Satava-Kaksikerran 26.4.2017 päivätystä osayleiskaavaluonnoksesta, jonka se hyväksyi jatkosuunnittelun pohjaksi 8.5.2017 (§201). Lausunto pyydetään 15.8.2017 mennessä.

Kaupunginhallitus on aiemmin, 2.5.2016 (§164) päättänyt osayleiskaavan tavoitekäsitteilyn yhteydessä seuraavat Satava-Kaksikerran maankäytönsuunnittelun laadulliset tavoitteet:

- Hyvän ympäristön ottamalla huomioon nykyinen asutus, asutushistoria ja saaristomainen asuin ympäristö.
- Nykyaikaisen asemakaavoitus- ja rakentamistavan kehittämisen sekä vastaamisen asumistavoitteisiin.
- Runsaan loma-asutuksen ja vakituisen asutuksen yhteensovittamisen, painotuksena lisääntyvä ympärivuotisen asumisen osuus.
- Merellisen vetovoiman lisäämisen, viherverkoston säilymisen ja kehittämisen sekä Kaksikerranjärven virkistysarvojen kehittämisen.
- Loma-asutuksen ohjaamisen pääasiassa nykyisen loma-asutokannan täydentämiseen.
- Kylämäisen yleiskaavoituksen kehittämisen rakentamisen suorassa ohjauksessa valmisteilla olevien lakimuutosten mahdollistamalla tavalla
- Haja-asutuksen kehittämisen eheyttävästi ja yhteisöllisyyden edellytysten ylläpitämisen.

Kaupunginhallitus päätti tällöin myös, että valmisteltavan osayleiskaavaluonnoksen tulee painottua edellä kuvattuihin laadullisiin tekijöihin. Varsinaisen luonnoskäsitteilyn ja päätöksen yhteydessä, 8.5.2017 kaupunginhallitus päätti vielä, että saarien ”luonnoksessa nyt esitetyt kyläalueet ja M-alueille osoitetut rakentamiseen soveltuvat alueet ovat alustavia ja edellyttävät vuorovaikutusta maanomistajien kanssa rajausten täsmentämiseksi”.

Yleisesti laadullisista tavoitteista

Kaksikertaseuran näkemyksen mukaan hyväksytyt osayleiskaavan laadulliset tavoitteet ovat toteutuessaan pääsääntöisesti erinomaisia ja Satava-Kaksikerran alueen erityisen luonteen ja luonnon arvot pääosin turvaavia, mahdollistaen silti erilaisia kehittämisen muotoja.

Kaksikertaseura arvostaa erityisesti tavoitteisiin kirjattua näkemystä Satava-Kaksikerrasta Turun kaupungin saaristona, jolla on erityistä merkitystä ja arvoa, ei pelkästään nykyisille ja tuleville asukkaille, vaan koko Turun seudulle yleisen virkistykseen ja matkailun kannalta. Laajat jokamiehen oikeudet mahdollistavat tämän saaristomaiseman ja luonnon kokemisen helposti myös joukkoliikenteeseen turvautuen. Osayleiskaavan kiitettävänä tavoitteena on myös turvata ja kehittää saarten viherverkostoa ja ulkoilureittejä laajemmin.

Kakskertaseura haluaa kuitenkin nostaa esille joitain tarkennus- ja muutostarpeita osayleiskaavan kaavamerkintöihin ja niiden sisältöön, erityisesti suhteessa yllä kirjattuihin ja hyväksytyihin kehittämisen laadullisiin tavoitteisiin. Kakskertaseura ehdottaa myös joitain yksityiskohtaisempia, saarien erityisiin arvoihin ja turkulaisten tarpeisiin perustuvia kehittämisenäkemyksiä otettavaksi huomioon jatkovalmistelussa.

Kaavamerkinnöistä

Osayleiskaavaluonnoksen hyväksytyt asukastavoite, 2200 uutta asukasta, on kaavakartassa ja kaavamerkinnöin esitetty sijoittuvaksi pääosin alueille AP, AT ja M.

AT Kyläalue

Näistä erityisesti alue AT (AT/s) ns. ”kyläalue,” jolle on ehdotettu synnyttävän uutta rakentamista lain nyt salliman suunnittelutarveratkaisun pohjalta, ”eheyttäen olevaa asuntotihentymistä” mahdollisesti useampi rakennuspaikka kerrallaan, vaatii Kakskertaseuran mielestä huomattavaa tarkennusta mitoituksesta ja selkeämpää ohjeistusta siitä, minkälaista lopputulosta tavoitellaan.

Kuka voi rakentaa, miten paljon ja minne ja minkä kokoiselle rakennuspaikalle? Erityisesti, miten säilyvät AT-alueen sisällä olevat kulttuurimaiseman ja luonnon arvot ja yhteystarpeet? Mikä taho vaalii kokonaisuuden onnistumista? Syövätkö nopeat hitaat, mikä ei liene toivottavaa? Olisiko kuitenkin selkeämpää todeta, että kysynnän herättyä tiettyä AT-aluetta kohtaan, sille valmistellaan tarkempi, yhteiset arvot turvaava aluesuunnitelma, jonka pohjalta alueelle voidaan myöntää tarvittavat rakentamisen luvat, MRL:n mukaisesti yleiskaavan kyläkaavaperiaatteella.

M Maa- ja metsätalousvaltainen alue

Myös M-alueille metsiin osoitetut mahdollisten rakennuspaikkojen alueet (katkoviivoilla) vaativat Kakskertaseuran mielestä tarkennuksia, erityisesti suhteessa saarten viherverkoston moninaiisiin arvoihin ja toteuttamiseen. Tästä tarkemmin alla.

V Virkistysalue (Viherverkosto?)

Kaavaselostuksessa todetaan, että virkistysalueiden suunnittelua ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) sekä valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet (VAT). Erityistä huomiota on kiinnitettävä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyteen ja suunnittelussa on huomioitava myös ekologisesti tai virkistyskäytön kannalta merkittävät ja yhtenäiset luonnonalueet sekä estettävä niiden tarpeeton pirstominen.

Näitä ”virallisia” V-alueita on osayleiskaavaan merkitty varsin pieni määrä, suhteessa kaavoitettavaan maapinta-alaan. Vesien äärelle on kuitenkin merkitty muutama merkittävä alue, Ekvallan lisäksi, kuten Brinkhallin ranta, Höyttistensalmen rantoja ja Annalan ranta. Tämä on hienoa, nämä alueet tarjoavat juuri sitä saaristokaupungin henkeä ja luontoa, joka on merkittävää koko Turun seudulle.

Kaavaselostuksessa viitataan myös kaikkiin tehtyihin, erittäin perusteellisiin maisemaselvityksiin, joita on käytetty pohjana tehdyille kaavasuunnitelmalle. *Maisemasuunnitelmassa Satavaan, Kaksikertaan ja Kulhoon* (Tuuli Vesanto 2002) mm. saarien luonnon ja kulttuurimaiseman arvot on perusteellisesti analysoitu. Tämän pohjalta saarien alueelle on esitetty viherverkkosuunnitelma, jossa alueet on jaettu luonnon ydinalueisiin ja niitä tukeviin alueisiin siten, että alueet muodostavat selkeän ja toimivan kokonaisuuden. Satavan saarella ja Kaksikerran saaren pohjoispuolella tämä tavoitteellinen viherverkko ”näky” osayleiskaavaluonnoksessa melko hyvin, mutta Kaksikerran saaren eteläpuolella, Vapparintien molemmin puolin, tavoiteltu ekologinen viherverkko monine arvoineen vaikuttaa olevan tyystin ”piilotettu” M-alueiden sisälle. Tällöin sen säilymisestä ei välttämättä ole mitään takeita.

Jos Kh:n hyväksymiä tavoitteita osayleiskaavan laadinnassa viherverkoston säilymisestä ja kehittämisestä aiotaan noudattaa, viherverkoston arvoalueet ja verkoston jatkuvuus (kuten esitetty kaavaselostuksen viherverkkosuunnitelmassa) tuleekin selkeämmin merkitä osayleiskaavakarttaan saarten kaikilla osilla. Tavoitteena voisi olla lisäksi Maaria-Ilmaristen osayleiskaavan yhteydessä työstetyn erillisen ulkoilureittisuunnitelman tapainen työ.

Paikallisten olosuhteiden tuntijana Kaksikertaseura on mielellään mukana jatkosuunnittelussa selvittämässä mm. luonnollisten, olevien ja käytettyjen polkuyhteyksien sijaintia ja tarvetta viherverkoston ja yhteyksien toteuttamisessa. Seuralla on myös hyvä tietous saarten eläimistön tarvitsemista kulkureiteistä.

AP-1 alueet

Osayleiskaavassa on merkitty 3 AP-1 aluetta, joille esitetään asemakaavoitusta. Näistä Satavan itäpään ja Marielundin alueen AP-alueilla, jotka perustuvat Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035:n tavoitteisiin, Kaksikertaseura toivoo vielä selvitetävän jatkosuunnittelussa mahdollisuutta toteuttaa uutta rakentamista kyläkaavaperiaatteella, jotta voidaan välttyä saarille sopimattomalta ja kalliilta infrastruktuurin rakentamiselta.

Höyttistensalmen tuntumaan, Kaksikerrantien molemmin puolin sijoittuvan AP-alueen Kaksikertaseura katsoo taas olevan niin selkeässä ristiriidassa Kh:n hyväksymien laadullisten tavoitteiden kanssa viherverkoston säilymisestä ja kehittämisestä, että AP merkintä on tarkoituksenmukaista poistaa tältä alueelta kokonaan. Viherverkkosuunnitelmassa nämä suuret, täysin asumattomat metsäiset kalliomäet, molemmin puolin Kaksikerrantietä, on merkitty säilytettävän luonnon ydinalueiksi ja merkittäväksi osaksi yhtenäisesti jatkuvaa viherverkostoa. Saarten ekologisessa arviokartassa alue on lisäksi todettu keskeiseksi hirvieläinten oleskelualueeksi ja yhdeksi pääkulkureitiksi. Saaristokaupungin yksi merkittävimmistä vetovoimatekijöistä, kaikkien kaupunkilaisten koettavaksi tarkoitettu, on juuri tämä luonnon ja eläimistön jatkuva ja näkyvä läsnäolo. Tällaisen alueen täydellinen tuhoaminen, pelkästään kaupungin maanomistuksen perusteella, ei ole kestävä kehityksen mukaista toimintaa.

Kaksikertaseura ehdottaa, että Höyttistensalmen tuntumassa olevat AP-alueet merkitään selkeästi osaksi saarten viherverkkoa niiden ekologisten ja luontoarvojen sekä yleisen virkistyskäytön tarpeiden perusteella. Tämä on myös Kh:n hyväksymien tavoitteiden mukaista ja pitkällä aikavälillä Turun ”saaristokaupungin vetovoiman ja matkailullisen imagon” toteuttamista parhaimmillaan.

Yksityiskohtaisia kehittämistarpeita jatkovalmistelussa huomioitavaksi

Kaks kertaseuran hallitus ja asumis- ja ympäristötoimikunta ovat osayleiskaavaan tutustumisen yhteydessä lisäksi kiinnittäneet huomiota muutamiin, vaatimattomiin, mutta merkityksellisiin palvelujen puutteisiin näillä veden ympäröimillä saarilla.

Tällaisia ovat vesille pääsyn mahdollistaminen rannattomille asukkaille sekä meren että järven puolella. Seura ehdottaa, että esim. tavaran kuljetuksiin pienempiin saariin sekä soutuveneiden / kanoottien vesillelaskuun varataan tila ja toteutetaan pienimuotoinen luiska Haarlansalmen sillan yhteydessä olevalle entiselle ponttonisillan luiskalle. Vaihtoehtoisesti kanoottien laskua varten voi Ekvallan uimarannalle sijoittaa kelluvan kanoottilaiturin. Nämä kaksi paikkaa palvelevat hyvin myös turkulaisia laajemmin, kun Ekvallan laaja pysäköintipaikka on vieressä. Lisäksi seura ehdottaa laajennetulle Ekvallan V-alueelle sijoitettavan kesäkäyttöön kaivatun matonpesupaikan.

Vastaavasti Kaks kertaseura toivoo, että Brinkhallin uimarantaa järven rannalla jatkokehitetään nopealla aikataululla laajempaan kokonaisuutena, uuden V-alue merkinnän mukaisesti. Myös tämä alue kaipaa selkeämpää autojen ja polkupyörien pysäköintialuetta ja mahdollisesti uutta tieyhteyttä V-alueen länsipäästä Brinkhallintielle. Uimarannalta on myös tarkoituksenmukaista mahdollistaa kanoottienlasku järvelle sekä talviaikaan yhteys jäälle kevyelle aurauskalustolle. Jäätynyt järvi tarjoaa joka vuosi mitä loistavimman 10 km pituisen luistelubaanan, joka voisi olla kaikkien turkulaisten käytettävissä.

Autopysäköintipaikkoja kaivataan myös pääteiden varteen niiden risteytyessä ja myös risteysiin pidempien yksityisteiden kanssa. Asukkaat voisivat helpommin siirtyä joukkoliikenteen kannattajiksi, jos sen parin kilometrin matkan kotoa bussireitille voisi kulkea autolla, jonka sitten pysäköi odottamaan paluuta. Tällaisia selkeästi kaavoitettavia pieniä LP-alueita tarvitaan esim. Hylkilahden risteykseen ja Erikvallantien ja Kaks kerrantien risteykseen sekä mahdollisesti Niemenkulman, Raustvuoren, Höyttisten, Kalliolan, Uudenkylän ja Laalahden teiden kohdille.

Lopuksi

Kaks kertaseura asukkaineen arvostaa sitä suurta työtä, mikä osayleiskaavan valmisteluun on tarvittu. Toivomme jatkosuunnittelulta, että paikallistuntemuksemme valmistelun sisältöön liittyvissä asioissa voisi edelleen palvella kaikkien turkulaisten yhteistä etua ja näin mahdollistaa onnistunut, ympäristön ja luonnon moninaiset arvot huomioiva ja kaikkia kaupunkilaisia virkistyksestä palveleva saaristokaupunki-kokonaisuus.

Turussa 7.6.2017

Jaana Majatie
Kaks kertaseuran puheenjohtaja